II.

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2021/1530

od 12. srpnja 2021.

o dopuni Uredbe (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009 ([1]), a posebno njezin članak 4. stavak 7.,

budući da:

(1) Prilogom II. Uredbi (EU) 2021/947 utvrđuju se područja suradnje geografskih programa.

(2) Geografski programi trebali bi se razraditi dodatnim odredbama kojima se dopunjuje Uredba (EU) 2021/947.

(3) Trebali bi se odrediti specifični ciljevi i prioritetna područja suradnje za južno susjedstvo, istočno susjedstvo, zapadnu Afriku, istočnu i srednju Afriku, južnu Afriku i Indijski ocean, Bliski istok, središnju Aziju, južnu Aziju, sjevernu i jugoistočnu Aziju, Pacifik, Sjevernu i Južnu Ameriku te Karibe na temelju područja suradnje navedenih u Prilogu II. Uredbi (EU) 2021/947.

(4) Trebale bi se odrediti okvirne dodjele financijskih sredstava za podregije zapadna Afrika, istočna i srednja Afrika, južna Afrika i Indijski ocean na temelju programskih načela za geografske programe utvrđene u članku 13. Uredbe (EU) 2021/947. Trebali bi se odrediti tematski ciljevi za geografske regije navedene u Uredbi (EU) 2021/947,

([1]) SL L 209, 14.6.2021., str. 1.

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Specifični ciljevi i prioritetna područja suradnje na temelju područja suradnje navedenih u Prilogu II. Uredbi (EU) 2021/947 za južno susjedstvo, istočno susjedstvo, zapadnu Afriku, istočnu i srednju Afriku, južnu Afriku i Indijski ocean, Bliski istok, središnju Aziju, južnu Aziju, sjevernu i jugoistočnu Aziju, Pacifik, Sjevernu i Južnu Ameriku te Karibe određeni su u Prilogu ovoj Uredbi.

Članak 2.

Okvirne dodjele financijskih sredstava za podregije zapadna Afrika, istočna i srednja Afrika, južna Afrika i Indijski ocean iznose:

(a) zapadna Afrika 11 672 000 000 EUR;

(b) istočna i srednja Afrika 11 381 000 000 EUR;

(c) južna Afrika i Indijski ocean 6 128 000 000 EUR.

Članak 3.

Tematski ciljevi za geografske programe određuju se na sljedeći način:

(a) barem 15 % za ljudska prava, demokraciju i dobro upravljanje;

(b) barem 45 % za uključiv i održiv rast za ljudski razvoj.

Članak 4.

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 12. srpnja 2021.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOG

Specifični ciljevi i prioritetna područja suradnje prema podregiji, na temelju područja suradnje navedenih u Prilogu II. Uredbi (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća, određuju se na sljedeći način:

I. JUŽNO SUSJEDSTVO

(1) **Podupiranje ljudskog razvoja, dobrog upravljanja te vladavine prava i rodne ravnopravnosti**

(a) promicanje i zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda; promicanje ravnopravnosti i osnaživanja žena, demokracije, vladavine prava, dobrog upravljanja, pravosudne reforme te borbe protiv korupcije

(b) jačanje javnih institucija i sustava upravljanja; povećanje transparentnosti i odgovornosti; podupiranje socijalne kohezije; promicanje uključenosti civilnog društva i prostora za civilne i nedržavne aktere te neovisne medije; podupiranje borbe protiv dezinformiranja

(c) povećanje pristupačnosti i kvalitete obrazovanja; promicanje digitalne pismenosti i digitalnih vještina; osnaživanje mladih; jačanje zdravstvenih sustava

(d) podupiranje transparentnog i djelotvornog upravljanja javnim financijama, mobilizacije domaćih prihoda i gospodarskog upravljanja

(2) **Jačanje otpornosti, stvaranje blagostanja i iskorištavanje prilika koje pruža digitalna transformacija**

(a) podupiranje poduzetništva i razvoja privatnog sektora; poboljšanje pristupa financiranju i digitalizacije poslovanja; promicanje pristojnih uvjeta zaposlenja

(b) podupiranje trgovine i ulaganja, održivih lanaca vrijednosti, povezivosti, gospodarske integracije i diversifikacije

(c) podupiranje razvoja modernih i pravednih zdravstvenih sustava i sustava socijalne zaštite te promicanje pristojnih uvjeta zaposlenja; podupiranje otpornosti stanovništva razvijanjem pristupačnih javnih usluga

(d) podupiranje razvoja i operacionalizacije infrastrukture kako bi se osigurala dostupna, cjenovno pristupačna, uključiva i sigurna digitalna povezivost, kao i razvoja modernih sustava upravljanja podacima i zaštite podataka; podupiranje boljeg digitalnog upravljanja, razvoja e-usluga te okvira i platformi za interoperabilnost

(3) **Podupiranje zelene tranzicije, jačanje otpornosti na klimatske promjene, energetske tranzicije i sigurnosti te zaštita okoliša**

(a) povećanje kapaciteta za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje; pomaganje u promicanju ulaganja otpornih na klimatske promjene i održivih financijskih politika za prelazak na zeleni rast

(b) podupiranje prelaska na modele kružnog gospodarstva s niskim razinama emisija i učinkovitim iskorištavanjem resursa te promicanje razvoja održive proizvodnje i održivih lanaca vrijednosti; razvoj i jačanje održivog zelenog i plavog gospodarstva; poticanje energetske tranzicije i promicanje energetske sigurnosti

(c) promicanje učinkovitosti resursa, borbe protiv onečišćenja, očuvanja i obnove bioraznolikosti te prelaska na održive sustave opskrbe hranom, kao i promicanje ekosustava kojima se upravlja na održiv i multifunkcionalan način u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih

(4) **Suradnja u području mira i sigurnosti**

(a) podupiranje i promicanje mira, sprečavanja sukoba i rada na pomirenju

(b) poboljšanje suradnje u području suzbijanja terorizma, financiranja terorizma i borbe protiv pranja novca, prevencije, borbe protiv radikalizacije i nasilnog ekstremizma, borbe protiv organiziranog kriminala, provedbe zakonodavstva te rješavanja pitanja kibersigurnosti, kiberkriminaliteta i hibridnih prijetnji

(c) podupiranje pripravnosti na katastrofe i upravljanja rizicima

(d) povećanje pomorske sigurnosti

(5) **Pojačanje suradnje u svim aspektima migracija, mobilnosti i prisilnog raseljavanja**

(a) pojačanje suradnje u svim aspektima migracija i prisilnog raseljavanja; jačanje lokalnih i međunarodnih partnerstava u području migracija i prisilnog raseljavanja na važnim migracijskim rutama

(b) jačanje svih aspekata upravljanja migracijama i azilom; poboljšanje upravljanja granicama; jačanje borbe protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima te poticanje suradnje u području sigurnog, dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije migranata, kao i otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja

(c) podupiranje sveobuhvatnog pristupa zakonitim migracijama i mobilnosti, uz poštovanje nadležnosti država članica

(d) doprinošenje pružanju međunarodne zaštite i potpore izbjeglicama, migrantima, interno raseljenim osobama, zajednicama domaćinima te zemljama koje su domaćini velikom broju izbjeglica ili raseljenih osoba

(6) **Poboljšanje regionalne, podregionalne i međuregionalne suradnje**

(a) podupiranje Unije za Mediteran

(b) jačanje suradnje s međunarodnim, regionalnim i podregionalnim akterima i organizacijama

(c) jačanje suradnje između sjeverne i supsaharske Afrike u odabranim područjima.

II. ISTOČNO SUSJEDSTVO

(1) **Ulaganje u otporna, održiva i integrirana gospodarstva te održivu povezivost**

(a) povećanje trgovine između partnerskih zemalja i s EU-om; promicanje daljnje integracije u lance vrijednosti EU-a; promicanje pristojnih uvjeta zaposlenja; promicanje razvoja održive proizvodnje i održivih lanaca vrijednosti

(b) poboljšanje poslovnog okružja; jačanje ekosustava novoosnovanih poduzeća i povećanje/diversifikacija pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća

(c) jačanje održivog cestovnog i pomorskog prometa; promicanje pametne i održive mobilnosti u gradovima

(d) promicanje kvalitetnog obrazovanja na svim razinama; povećanje kapaciteta za istraživanja i prijenos tehnologije; poboljšanje vještina za povećanje zapošljivosti

(2) **Ulaganje u demokraciju, dobro upravljanje, mir i sigurnost, vladavinu prava te pravosuđe**

(a) podupiranje demokracije, mira i dobrog upravljanja, ljudskih prava, slobode izražavanja i udruživanja te slobode i neovisnosti medija; promicanje neovisnog, odgovornog i učinkovitog pravosudnog sustava; poboljšanje suradnje u području suzbijanja hibridnih prijetnji i dezinformiranja, osiguranja kibersigurnosti i borbe protiv kiberkriminaliteta

(b) podupiranje reforme javne uprave i e-uprave; promicanje internetskih javnih usluga; suzbijanje korupcije

(c) podupiranje uravnoteženog teritorijalnog razvoja i procesa decentralizacijske reforme

(d) podupiranje izgradnje mira, sprečavanja te rješavanja sukoba i sporova mirnim putem, kao i uspostavljanja i/ili provedbe sustava ranog upozoravanja; povećanje regionalne sigurnosti, pomorske sigurnosti i zaštite; jačanje sigurnosti borbom protiv organiziranog kriminala i promicanjem integriranog upravljanja granicama

(3) **Ulaganje u održivu energiju, dekarbonizaciju, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama te okolišnu otpornost**

(a) ulaganje u energetsku povezivost te snažnije prekogranične i međuregionalne mrežne veze, uz podupiranje energetske učinkovitosti, otpornosti i sigurnosti te promicanje veće upotrebe održive energije

(b) poboljšanje kvalitete zraka, promicanje borbe protiv onečišćenja, ozelenjivanje gradskih područja i poboljšanje gospodarenja otpadom, uz povećanje bioraznolikosti, podupiranje prelaska na održive sustave opskrbe hranom te modernizaciju opskrbe vodom i sanitarnih usluga

(c) promicanje kružnog gospodarstva s niskim razinama emisija i učinkovitim iskorištavanjem resursa; jačanje klimatskih politika; razvoj i jačanje plavog gospodarstva; povećanje zelenih ulaganja

(d) ulaganje u otpornost zdravstva i modernizacija zdravstvenih sustava, kao i podupiranje pripravnosti na katastrofe i upravljanja rizicima, među ostalim smanjivanjem kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih rizika

(4) **Ulaganje u otpornu digitalnu transformaciju**

(a) podupiranje razvoja digitalne infrastrukture i e-usluga putem boljeg digitalnog upravljanja te boljih okvira i platformi za interoperabilnost

(b) jačanje digitalnih vještina; poticanje digitalnih inovacija i digitalnih novoosnovanih poduzeća s dobrim rezultatima

(c) promicanje prekogranične e-trgovine i digitalnih koridora između partnerskih zemalja i EU-a

(d) jačanje kiberotpornosti

(5) **Ulaganje u otporna, uključiva, rodno ravnopravna i raznolika društva**

(a) povećanje kapaciteta i osnaživanje organizacija civilnog društva na regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući organizacije mladih

(b) zaštita ljudskih prava; promicanje rodne ravnopravnosti u svim područjima politike

(c) povećanje angažiranosti građana, posebno mladih, u demokraciji i gospodarskim reformama; promicanje ekološke i digitalne osviještenosti.

III. ZAPADNA AFRIKA

(1) **Promicanje stabilizacije, sigurnosti, demokratske tranzicije, dobrog upravljanja i ljudskih prava**

(a) promicanje stabilizacije, mira i sigurnosti na kopnu i na moru putem demokratske tranzicije, dobrog upravljanja, borbe protiv nekažnjavanja i reforme sigurnosnog sektora; poboljšanje suradnje u području suzbijanja terorizma, prevencije i borbe protiv radikalizacije i nasilnog ekstremizma; promicanje dijaloga, sprečavanja sukoba, pomirenja i izgradnje države

(b) podupiranje demokratskog upravljanja i vladavine prava, transparentnosti te borbe protiv korupcije; promicanje nadzora i odgovornosti, kao i neovisnog, odgovornog i učinkovitog pravosudnog sustava

(c) jačanje državnih institucija i institucija lokalne vlasti te njihove djelotvorne prisutnosti na državnom području i u civilnom društvu

(d) promicanje načela ravnopravnosti i nediskriminacije; promicanje poštovanja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava

(2) **Podupiranje uključivog i održivog rasta, promicanje pristojnih radnih mjesta i iskorištavanje digitalne transformacije**

(a) promicanje razvoja privatnog sektora; poboljšanje poslovnog i investicijskog okruženja te digitalizacije poslovanja, kao i transparentnosti i djelotvornosti javnih financija; digitalno upravljanje i razvoj e-usluga

(b) podupiranje održive infrastrukture i povezivosti, gospodarske integracije, trgovine i provedbe sporazuma o gospodarskom partnerstvu; jačanje lokalnih i regionalnih lanaca vrijednosti

(c) podupiranje razvoja vještina i stvaranja pristojnih uvjeta zaposlenja, kao i istraživanja i inovacija; promicanje razvoja održive proizvodnje i održivih lanaca vrijednosti

(d) jačanje zelenog i digitalnog gospodarstva

(3) **Pojačanje suradnje u svim aspektima migracija, mobilnosti i prisilnog raseljavanja te otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja**

(a) jačanje lokalnih i međunarodnih partnerstava u području migracija i prisilnog raseljavanja na važnim migracijskim rutama

(b) jačanje rukovođenja i upravljanja migracijama te poticanje suradnje u području sigurnog, dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije migranata

(c) podupiranje sveobuhvatnog pristupa zakonitim migracijama i mobilnosti, uz poštovanje nadležnosti država članica

(d) zaštita ugroženih migranata, izbjeglica i interno raseljenih osoba; jačanje borbe protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima; osiguravanje zaštite i poštovanja ljudskih prava migranata, izbjeglica i prisilno raseljenih osoba; pružanje međunarodne zaštite i potpore izbjeglicama, migrantima, interno raseljenim osobama, zajednicama domaćinima te zemljama koje su domaćini velikom broju izbjeglica ili raseljenih osoba

(4) **Zaštita okoliša i bioraznolikosti te borba protiv klimatskih promjena**

(a) promicanje pristupa održivoj energiji i energetske učinkovitosti promicanje pristupa opskrbi zdravstveno sigurnom vodom i sanitarnim uslugama otpornima na klimatske promjene

(b) podupiranje mjera za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama te pripravnost na katastrofe i smanjenje rizika od njih

(c) promicanje integriranog pristupa krajobrazu za pametnu i otpornu poljoprivredu/sigurnost opskrbe hranom i ishrane, održivo upravljanje prirodnim resursima, održivo upravljanje ribarstvom i održivu akvakulturu te prilagodbu klimatskim promjenama/ublažavanje klimatskih promjena

(d) promicanje zaštite okoliša, očuvanja bioraznolikosti i kružnog gospodarstva, kao i ekosustava kojima se upravlja na održiv i multifunkcionalan način u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih

(5) **Promicanje ljudskog razvoja i rodne ravnopravnosti**

(a) podupiranje većeg pristupa otpornim zdravstvenim uslugama i ishrani te podupiranje njihove bolje kvalitete

(b) podupiranje većeg pristupa obrazovanju na različitim razinama te podupiranje njegove bolje kvalitete; promicanje digitalne pismenosti i digitalnih vještina

(c) promicanje socijalne uključenosti, socijalne zaštite i sustava socijalne sigurnosti

(d) podupiranje mjera za jačanje rodne ravnopravnosti te promicanje osnaživanja žena i djevojčica u svim područjima politike

(6) **Jačanje partnerstava**

(a) poticanje regionalne integracije, povezivosti i suradnje

(b) promicanje dijaloga o politikama s regionalnim gospodarskim zajednicama

(c) promicanje međukulturnog dijaloga i suradnje, *twinninga* (povezivanja), razmjene te programa za vodstvo.

IV. ISTOČNA I SREDNJA AFRIKA

(1) **Zaštita okoliša i bioraznolikosti te borba protiv klimatskih promjena**

(a) promicanje održivog upravljanja prirodnim resursima, zaštite okoliša i očuvanja bioraznolikosti u okviru pristupa kopnenom i morskom krajobrazu

(b) podupiranje mjera za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama te pripravnost na katastrofe i upravljanje rizicima

(c) promicanje pristupa obnovljivoj energiji i energetske učinkovitosti, kao i promicanje ekosustava kojima se upravlja na održiv i multifunkcionalan način u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih; promicanje pristupa opskrbi zdravstveno sigurnom vodom i sanitarnim uslugama otpornima na klimatske promjene

(d) podupiranje održive sigurnosti opskrbe hranom

(2) **Promicanje stabilizacije, sigurnosti, demokracije i demokratske tranzicije, dobrog upravljanja te ljudskih prava**

(a) promicanje mira i sigurnosti, stabilnosti, demokracije, mirne demokratske tranzicije, vladavine prava, reforme sigurnosnog sektora, pomirenja te sprečavanja sukoba; poboljšanje suradnje u području suzbijanja terorizma, prevencije i borbe protiv radikalizacije i nasilnog ekstremizma

(b) podupiranje demokratskog upravljanja, transparentnosti i nadzora te borbe protiv korupcije; promicanje neovisnog, odgovornog i učinkovitog pravosudnog sustava

(c) promicanje poštovanja ljudskih prava te načela ravnopravnosti i nediskriminacije

(3) **Podupiranje uključivog i održivog rasta, promicanje pristojnih radnih mjesta i iskorištavanje digitalne transformacije**

(a) promicanje razvoja privatnog sektora; poboljšanje poslovnog okružja, digitalizacije poslovanja i investicijskog okružja; digitalno upravljanje i razvoj e-usluga

(b) podupiranje gospodarske integracije i trgovine, među ostalim održive infrastrukture i povezivosti

(c) podupiranje razvoja vještina i stvaranja pristojnih uvjeta zaposlenja, kao i istraživanja i inovacija

(d) jačanje zelenog i digitalnog gospodarstva

(4) **Promicanje ljudskog razvoja i rodne ravnopravnosti**

(a) podupiranje većeg pristupa otpornim zdravstvenim uslugama, uslugama socijalne zaštite i ishrani te podupiranje njihove bolje kvalitete

(b) podupiranje većeg pristupa obrazovanju na različitim razinama te podupiranje njegove kvalitete; promicanje digitalne pismenosti i digitalnih vještina

(c) promicanje socijalne uključenosti i borbe protiv nejednakosti

(d) podupiranje mjera za jačanje rodne ravnopravnosti te promicanje osnaživanja žena i djevojčica u svim područjima politike

(5) **Pojačanje suradnje u svim aspektima migracija, mobilnosti i prisilnog raseljavanja te otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja**

(a) jačanje lokalnih i međunarodnih partnerstava u području različitih aspekata migracija i prisilnog raseljavanja

(b) jačanje rukovođenja i upravljanja migracijama te poticanje suradnje u području sigurnog, dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije migranata

(c) podupiranje sveobuhvatnog pristupa zakonitim migracijama i mobilnosti, uz poštovanje nadležnosti država članica

(d) zaštita ugroženih migranata, izbjeglica i interno raseljenih osoba; jačanje borbe protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima; osiguravanje zaštite i poštovanja ljudskih prava migranata, izbjeglica i prisilno raseljenih osoba; doprinošenje pružanju međunarodne zaštite i potpore izbjeglicama, migrantima, interno raseljenim osobama, zajednicama domaćinima te zemljama koje su domaćini velikom broju izbjeglica ili raseljenih osoba

(6) **Jačanje partnerstava**

(a) poticanje regionalne gospodarske integracije, povezivosti i suradnje te provedbe sporazuma o gospodarskom partnerstvu

(b) promicanje dijaloga o politikama s regionalnim gospodarskim zajednicama

(c) promicanje međukulturnog dijaloga i suradnje, *twinninga* (povezivanja), razmjene te programa za vodstvo.

V. JUŽNA AFRIKA I INDIJSKI OCEAN

(1) **Podupiranje uključivog i održivog rasta, promicanje pristojnih radnih mjesta i iskorištavanje digitalne transformacije**

(a) promicanje razvoja privatnog sektora; poboljšanje poslovnog i investicijskog okružja, digitalizacije poslovanja i transparentnosti javnih financija; digitalno upravljanje i razvoj e-usluga

(b) podupiranje održive infrastrukture i povezivosti, gospodarske integracije te trgovine

(c) podupiranje razvoja vještina i pristojnih uvjeta zaposlenja, kao i istraživanja i inovacija

(d) jačanje zelenog i digitalnog gospodarstva

(2) **Promicanje dobrog upravljanja, mira, demokracije i ljudskih prava**

(a) promicanje mira i sigurnosti na kopnu i na moru, stabilnosti, demokracije te vladavine prava; reforma sigurnosnog sektora, sprečavanje sukoba, pomirenje i borba protiv međunarodne trgovine ljudima

(b) podupiranje demokratskog upravljanja, transparentnosti i nadzora te borbe protiv korupcije; povećanje registracije stanovništva

(c) promicanje poštovanja ljudskih prava te načela ravnopravnosti i nediskriminacije

(d) podupiranje pravosuđa; jačanje i osnaživanje lokalnih tijela i civilnog društva

(3) **Zaštita okoliša i bioraznolikosti te borba protiv klimatskih promjena**

(a) podupiranje prilagodbe klimatskim promjenama i njihova ublažavanja te pripravnost na katastrofe i smanjenje rizika od njih

(b) promicanje pristupa održivoj energiji i energetske učinkovitosti promicanje pristupa opskrbi zdravstveno sigurnom vodom i sanitarnim uslugama otpornima na klimatske promjene

(c) podupiranje sigurnosti opskrbe hranom, pametne i otporne poljoprivrede, održivog upravljanja ribarstvom i održive akvakulture

(d) promicanje održivog upravljanja prirodnim resursima, zaštite okoliša, očuvanja bioraznolikosti i kružnog gospodarstva; promicanje ekosustava kojima se upravlja na održiv i multifunkcionalan način u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih

(4) **Promicanje ljudskog razvoja i rodne ravnopravnosti**

(a) podupiranje boljeg pristupa otpornim zdravstvenim uslugama i ishrani te podupiranje njihove bolje kvalitete

(b) povećanje pristupa obrazovanju na različitim razinama te podupiranje njegove bolje kvalitete; promicanje digitalne pismenosti i digitalnih vještina

(c) promicanje socijalne uključenosti i sustava socijalne zaštite

(d) podupiranje mjera za jačanje rodne ravnopravnosti te promicanje osnaživanja žena i djevojčica u svim područjima politike

(5) **Jačanje partnerstava**

(a) poticanje regionalne gospodarske integracije i suradnje te provedbe sporazuma o gospodarskom partnerstvu; podupiranje šire suradnje na području Indijskog oceana

(b) promicanje dijaloga o politikama s regionalnim gospodarskim zajednicama

(c) promicanje međukulturnog dijaloga i suradnje, *twinninga* (povezivanja), razmjene te programa za vodstvo.

VI. BLISKI ISTOK

(1) **Podupiranje uključivog i održivog gospodarskog rasta te iskorištavanje digitalne transformacije**

(a) podupiranje poduzetništva, pristojnih uvjeta zaposlenja i zapošljivosti, poboljšanje poslovnog okružja, digitalizacije poslovanja i investicijskog okružja

(b) promicanje gospodarske diversifikacije, razvoj prehrambenih lanaca vrijednosti i gospodarske infrastrukture te trgovine koja ne obuhvaća naftu; promicanje razvoja održive proizvodnje i održivih lanaca vrijednosti

(c) podupiranje otpornosti lokalnih zajednica i očuvanje kulturne baštine

(d) podupiranje razvoja i operacionalizacije infrastrukture kako bi se osigurala dostupna, cjenovno pristupačna, uključiva i sigurna digitalna povezivost; podupiranje boljeg digitalnog upravljanja, razvoja e-usluga te okvira i platformi za interoperabilnost

(2) **Zaštita okoliša i bioraznolikosti te borba protiv klimatskih promjena**

(a) doprinošenje naporima partnera u izvršavanju njihovih međunarodnih obveza u području klimatskih promjena, borbe protiv onečišćenja, upravljanja ekosustavima i očuvanja bioraznolikosti; povećanje njihove otpornosti na rizike povezane s klimom i drugim prirodnim opasnostima

(b) izgradnja kapaciteta za uključivanje ciljeva u pogledu održivosti okoliša i klimatskih promjena u razvojne procese, posebno u područjima gospodarstva, održive energije, poljoprivrede, ribarstva i akvakulture

(c) jačanje suradnje u području izgradnje znanstvenih, tehničkih, ljudskih i institucijskih kapaciteta za upravljanje klimom i okolišem

(d) podupiranje mjera za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje

(3) **Promicanje ljudskog razvoja, socijalne uključenosti i zdravlja**

(a) poboljšanje kvalitete i povećanje ravnopravnosti obrazovnih sustava; promicanje digitalne pismenosti i digitalnih vještina

(b) podupiranje reformi socijalne zaštite i boljeg pristupa osnovnim uslugama za ranjive skupine; promicanje koordinacije kao odgovor na zdravstvene krize

(c) promicanje poštovanja načela nediskriminacije; podupiranje prava na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti ili uvjerenja

(d) podupiranje jačanja zdravstvenih sustava, većeg pristupa zdravstvenim uslugama te njihove bolje kvalitete i otpornosti

(4) **Promicanje ljudskih prava, dobrog upravljanja, uključivog građanstva i miroljubivih, pravednih društava, kao i pojačanje suradnje u području migracija i mobilnosti**

(a) podupiranje makroekonomskog upravljanja, sustava upravljanja javnim financijama i odgovornosti javnih institucija; poticanje uključivosti u upravljanju i procesima donošenja odluka povećanje zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda; borba protiv diskriminacije i osnaživanje civilnog društva

(b) promicanje rodne ravnopravnosti te poštovanja, zaštite i potpunog ostvarenja ljudskih prava žena i djevojčica, kao i njihova osnaživanja, uključujući gospodarska, radna i socijalna prava

(c) pojačanje suradnje u svim aspektima migracija, prisilnog raseljavanja i upravljanja granicama te jačanje borbe protiv krijumčarenja migranata; jačanje svih aspekata upravljanja migracijama i azilom, suradnja u području sigurnog, dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije te otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja

(d) podupiranje sveobuhvatnog pristupa zakonitim migracijama i mobilnosti; doprinošenje pružanju potpore izbjeglicama, migrantima, interno raseljenim osobama, zajednicama domaćinima te zemljama koje su domaćini izbjeglicama ili raseljenim osobama

(5) **Podupiranje mira, sigurnosti i sprečavanja sukoba**

(a) podupiranje izgradnje mira, posredničkog dijaloga i pomirenja; uspostavljanje sustava ranog upozoravanja; podupiranje sprečavanja i rješavanja sukoba

(b) podupiranje reforme sigurnosnog sektora i borbe protiv organiziranog kriminala

(c) sprečavanje i suzbijanje radikalizacije koja uzrokuje nasilni ekstremizam i terorizam te zaštita pojedinaca od tih prijetnji

(d) povećanje regionalne sigurnosti, pomorske sigurnosti i zaštite smanjenje kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih rizika

(6) **Jačanje partnerstava**

(a) poticanje dobrosusjedskih odnosa, suradnje te uključivog i konstruktivnog dijaloga

(b) promicanje trostrane suradnje s bilateralnim i regionalnim agencijama za razvoj te financijskim institucijama

(c) suradnja s dionicima u industrijaliziranim i naprednijim zemljama u razvoju te putem javne diplomacije.

VII. SREDNJA AZIJA

(1) **Promicanje mira, stabilnosti, dobrog upravljanja, ljudskih prava i ljudskog razvoja te rješavanje pitanja nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja**

(a) doprinošenje miru, sprečavanju ili uključivom političkom rješavanju sukoba i stabilnosti povećanjem otpornosti država, društava, zajednica i pojedinaca; podupiranje socijalnog dijaloga

(b) jačanje i promicanje demokracije i uključivih demokratskih procesa; podupiranje djelotvornih i odgovornih institucija te borbe protiv korupcije, trgovine drogom i organiziranog kriminala; jačanje vladavine prava i neovisnog sudstva

(c) podupiranje ljudskih prava i temeljnih sloboda, uloge civilnog društva u svim aspektima političkih procesa i procesa reformi te javnog života, kao i podupiranje jačanja i otpornosti javnih usluga u području zdravlja i obrazovanja; podupiranje mjera za jačanje rodne ravnopravnosti te promicanje osnaživanja žena i djevojčica u svim područjima politike

(d) rješavanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja; olakšavanje urednih, sigurnih, zakonitih i odgovornih migracija i mobilnosti; poboljšanje rukovođenja i upravljanja migracijama te jačanje zaštite granica i suradnje u području sigurnog, dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije te zakonite migracije

(2) **Zaštita okoliša i bioraznolikosti te borba protiv klimatskih promjena**

(a) promicanje upravljanja vodnim resursima koje je integrirano, održivo, participativno i osjetljivo na sukobe te promicanje prekogranične suradnje u pogledu vodnih resursa

(b) podupiranje mjera za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje

(c) promicanje očuvanja, održivog upravljanja i upotrebe zdravih ekosustava te poljoprivredno-prehrambenih sustava; sprečavanje gubitka bioraznolikosti; podupiranje napora partnerskih zemalja u pripravnosti na katastrofe i smanjenju rizika od njih, kao i promicanje pristupa održivoj energiji i jačanje suradnje u tom području

(d) razvoj i jačanje održivog zelenog i kružnog gospodarstva

(3) **Podupiranje uključivog i održivog gospodarskog rasta te pristojnih uvjeta zaposlenja i iskorištavanje digitalne transformacije**

(a) podupiranje rasta otpornih i održivih gospodarstava; podupiranje regulatorne suradnje i normizacije; podupiranje razvoja i operacionalizacije infrastrukture kako bi se osigurala dostupna, cjenovno pristupačna, uključiva i sigurna digitalna povezivost

(b) podupiranje veće produktivnosti i pristojnih uvjeta zaposlenja putem formalizacije gospodarstva uz potporu za primjenu međunarodnih radnih standarda

(c) podupiranje boljih mogućnosti tehničkog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; promicanje digitalne pismenosti i digitalnih vještina

(d) olakšavanje prekogranične i međuregionalne trgovine te bolje regionalne integracije kao pokretača mira u cijeloj regiji

(4) **Jačanje partnerstava**

(a) poticanje regionalne integracije i suradnje za zajedničko blagostanje i sigurnost

(b) podupiranje gospodarske, kulturne i javne diplomacije za uključivanje stanovništva, organizacija civilnog društva, općina i lokalnih zajednica, privatnog sektora, medija, akademske zajednice i skupina za strateško promišljanje

(c) promicanje i podupiranje objedinjenog regionalnog pristupa integraciji Afganistana u srednju Aziju.

VIII. JUŽNA AZIJA

(1) **Promicanje dobrog upravljanja, ljudskog razvoja i rodne ravnopravnosti te rješavanje pitanja nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja**

(a) jačanje i promicanje demokracije, vladavine prava, neovisnog, odgovornog i učinkovitog pravosudnog sustava, upravljanja i nadzora te ljudskih prava; osnaživanje uspješnog civilnog društva i omogućavanje registracije stanovništva; podupiranje mjera za jačanje rodne ravnopravnosti te promicanje osnaživanja žena i djevojčica u svim područjima politike

(b) jačanje javnih institucija na nacionalnoj i podnacionalnoj razini te javnih usluga u području zdravstva, ishrane, obrazovanja i socijalne zaštite; podupiranje decentralizacije

(c) suočavanje sa zdravstvenim prijetnjama; razvoj sigurnih, učinkovitih i cjenovno pristupačnih cjepiva, lijekova i terapija za bolesti povezane sa siromaštvom i zanemarene bolesti poboljšanje odgovora na izazove u području zdravstva

(d) rješavanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja; olakšavanje urednih, sigurnih, zakonitih i odgovornih migracija i mobilnosti; poboljšanje rukovođenja i upravljanja migracijama te jačanje zaštite granica i suradnje u području sigurnog, dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije te zakonite migracije

(2) **Zaštita okoliša i borba protiv klimatskih promjena**

(a) podupiranje ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih povećanje kapaciteta za upravljanje okolišem

(b) razvoj i jačanje održivog zelenog i plavog gospodarstva te borba protiv onečišćenja

(c) promicanje postupnog ukidanja fosilnih goriva i pristupa održivim energetskim uslugama; poboljšanje upravljanja oceanima

(d) podupiranje boljeg upravljanja i izgradnje kapaciteta za održivo upravljanje prirodnim resursima, kao i promicanje ekosustava kojima se upravlja na održiv i multifunkcionalan način u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih te otpornosti na katastrofe povezane s prirodnim opasnostima

(3) **Podupiranje uključivog i održivog gospodarskog rasta te pristojnih uvjeta zaposlenja i iskorištavanje digitalne transformacije**

(a) podupiranje poduzetništva, digitalizacije poslovanja, razvoja vještina i primjene međunarodnih radnih standarda; jačanje održivih sustava socijalne zaštite

(b) poboljšanje poslovnog i investicijskog okružja; olakšavanje trgovine; poboljšanje regionalnih multimodalnih prometnih mreža i usluga; podupiranje održive infrastrukture i povezivosti

(c) poticanje univerzalnog pristupa cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj i održivoj energiji; promicanje kružnog gospodarstva otpornog na klimatske promjene s niskim razinama emisija i učinkovitim iskorištavanjem resursa

(d) podupiranje regulatorne suradnje i normizacije; podupiranje razvoja i operacionalizacije infrastrukture kako bi se osigurala dostupna, cjenovno pristupačna, uključiva i sigurna digitalna povezivost

(4) **Promicanje mira, sigurnosti i stabilnosti te sprečavanje sukoba**

(a) podupiranje sprečavanja sukoba i ranog upozoravanja; izgradnja mira, upravljanje krizama, stabilizacija, pomirenje i obnova nakon sukoba te poboljšanje pomorske sigurnosti

(b) borba protiv diskriminacije i nejednakosti; promicanje sustavnog sudjelovanja žena i mladih

(c) sprečavanje svih oblika seksualno i rodno uvjetovanog nasilja

(d) sprečavanje i suzbijanje radikalizacije, nasilnog ekstremizma i terorizma

(5) **Jačanje partnerstava**

(a) jačanje odgovornosti, partnerstva i konstruktivnog dijaloga u zemljama, među ostalim s civilnim društvom

(b) promicanje multilateralizma, regionalne integracije i bolje povezivosti

(c) suradnja s dionicima u naprednijim zemljama u razvoju te putem javne diplomacije.

IX. SJEVERNA I JUGOISTOČNA AZIJA

(1) **Promicanje dobrog upravljanja, ljudskog razvoja i rodne ravnopravnosti**

(a) jačanje i promicanje demokracije i uključivih demokratskih procesa, ljudskih prava i temeljnih sloboda, vladavine prava, neovisnog sudstva, upravljanja i nadzora te borbe protiv korupcije

(b) podupiranje, jačanje i osnaživanje uspješnog civilnog društva promicanje otvorenog okruženja koje civilno društvo i građane potiče da sudjeluju u političkom životu

(c) borba protiv nejednakosti i diskriminacije; promicanje ljudskog razvoja i potpunog ostvarenja ljudskih prava žena i djevojčica, mladih i djece te osoba s invaliditetom

(d) podupiranje jačanja zdravstvenih sustava, većeg pristupa zdravstvenim uslugama te njihove bolje kvalitete i otpornosti; suočavanje sa zdravstvenim prijetnjama; razvoj sigurnih, učinkovitih i cjenovno pristupačnih cjepiva, lijekova i terapija za bolesti povezane sa siromaštvom i zanemarene bolesti; poboljšanje odgovora na izazove u području zdravstva

(2) **Podupiranje mira, stabilnosti, sigurnosti i sprečavanja sukoba**

(a) podupiranje sprečavanja sukoba, ranog upozoravanja i izgradnje mira putem posredovanja i dijaloga te upravljanja krizama, kao i podupiranje stabilizacije, pomirenja i obnove nakon sukoba te poboljšanje pomorske sigurnosti

(b) podupiranje lokalnih, nacionalnih, regionalnih i međunarodnih inicijativa za doprinos stabilnosti, sigurnosti i miru; promicanje prekogranične suradnje u području zajedničkih prirodnih resursa

(3) **Zaštita okoliša i borba protiv klimatskih promjena**

(a) jačanje znanstvenih, ljudskih i institucijskih kapaciteta za upravljanje klimom i okolišem; jačanje regionalnog, nacionalnog i lokalnog upravljanja klimom i okolišem

(b) podupiranje mjera za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama te smanjenje rizika od katastrofa

(c) promicanje pristupa održivoj energiji i postupno ukidanje subvencija za fosilna goriva koja su štetna za okoliš; razvoj i jačanje održivog zelenog i plavog gospodarstva, borbe protiv onečišćenja, kružnog gospodarstva i održive urbanizacije; poboljšanje upravljanja oceanima

(d) promicanje pošumljavanja te zakonodavstva, upravljanja i trgovine u području šuma; podupiranje upravljanja oceanima

(4) **Podupiranje uključivog i održivog gospodarskog rasta te iskorištavanje digitalne transformacije**

(a) poboljšanje poslovnog i investicijskog okružja; podupiranje digitalizacije poslovanja i stvaranje poticajnog regulatornog okružja za gospodarski razvoj

(b) podupiranje regionalne integracije, trgovine, ulaganja i povezivosti podupiranje razvoja i operacionalizacije infrastrukture kako bi se osigurala dostupna, cjenovno pristupačna, uključiva i sigurna digitalna povezivost podupiranje boljeg digitalnog upravljanja, razvoja e-usluga te okvira i platformi za interoperabilnost

(c) podupiranje održive poljoprivrede, šumarstva i ribarstva te sigurnosti opskrbe hranom; promicanje održivog upravljanja prirodnim resursima, kao i otpornosti okoliša i društva te zdravih ekosustava

(d) podupiranje održive gospodarske diversifikacije, lanaca opskrbe s lokalnom dodanom vrijednošću, održive trgovine i razvoja privatnog sektora; promicanje razvoja održive proizvodnje i održivih lanaca vrijednosti

(5) **Otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja te olakšavanje urednih, sigurnih i zakonitih migracija i mobilnosti**

(a) promicanje uvjeta za olakšavanje zakonitih migracija i mobilnosti kojom se dobro upravlja te međuljudskih kontakata

(b) osiguravanje zaštite i poštovanja ljudskih prava migranata, izbjeglica i prisilno raseljenih osoba; podupiranje rješenja za njih koja su usmjerena na razvoj, kao i sigurnog, dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije

(c) smanjenje ranjivosti u kontekstu migracija, među ostalim onih uzrokovanih trgovinom ljudima i krijumčarenjem

(6) **Jačanje partnerstava**

(a) jačanje političkog, gospodarskog, socijalnog i kulturnog dijaloga između Unije i partnerskih zemalja; podupiranje izvršenja bilateralnih i međunarodnih obveza

(b) izgradnja partnerstava s privatnim sektorom radi otvaranja radnih mjesta i poboljšanja životnih uvjeta

(c) suradnja s dionicima u industrijaliziranim i naprednijim zemljama u razvoju te putem javne diplomacije.

X. PACIFIK

(1) **Zaštita okoliša i bioraznolikosti te borba protiv klimatskih promjena**

(a) razvoj i jačanje održivog zelenog i plavog gospodarstva, kružnog gospodarstva te borba protiv onečišćenja; promicanje pristupa održivoj energiji

(b) podupiranje napora partnera u izvršavanju njihovih obveza u području klimatskih promjena, pripravnosti na katastrofe i smanjenju rizika od njih, očuvanja ekosustava i bioraznolikosti te upravljanja oceanima

(c) promicanje okolišno održivih poljoprivrednih praksi; poboljšanje ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih; promicanje otpornosti okoliša i društva te zdravih ekosustava

(d) podupiranje održive gospodarske diversifikacije, konkurentnosti, lanaca opskrbe s lokalnom dodanom vrijednošću, održive trgovine i razvoja privatnog sektora

(2) **Podupiranje uključivog i održivog gospodarskog rasta te pristojnih uvjeta zaposlenja**

(a) podupiranje održivog poduzetništva, pristojnih uvjeta zaposlenja i zapošljivosti; poboljšanje poslovnog i investicijskog okružja; stvaranje mogućnosti; podupiranje digitalnog gospodarstva i digitalne povezivosti

(b) poboljšanje poslovnog i investicijskog okružja; stvaranje poticajnog regulatornog okružja za gospodarski razvoj; podupiranje širenja poduzeća i otvaranja radnih mjesta

(c) povećanje i diversifikacija održivih i uključivih poljoprivredno-prehrambenih lanaca vrijednosti; promicanje sigurnosti opskrbe hranom i gospodarske diversifikacije, stvaranja dodane vrijednosti, regionalne integracije, konkurentnosti i poštene trgovine; podupiranje održivih inovacija s niskim razinama emisija, koje su otporne na klimatske promjene; podupiranje održive infrastrukture

(d) podupiranje i promicanje održivog upravljanja ribarstvom i održive akvakulture

(3) **Promicanje dobrog upravljanja, mira i sigurnosti, vladavine prava i ljudskih prava, uključujući rodnu ravnopravnost**

(a) jačanje i promicanje mira, poštovanja ljudskih prava, demokracije i uključivih demokratskih procesa, vladavine prava, neovisnog sudstva, sprečavanja sukoba, izgradnje mira i pomirenja, upravljanja i nadzora, dobrog javnog financijskog upravljanja te borbe protiv korupcije

(b) borba protiv diskriminacije; promicanje načela ravnopravnosti i nediskriminacije

(c) jačanje otpornosti država, društava, zajednica i pojedinaca na političke, gospodarske, okolišne, demografske i socijalne pritiske i poremećaje te one povezane s hranom, na prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem te zdravstvene krize, uključujući pandemije

(d) podupiranje, jačanje i osnaživanje uspješnog civilnog društva; promicanje otvorenog okružja koje civilno društvo i građane potiče da sudjeluju u političkom životu i preispituju odluke; podupiranje i promicanje sudjelovanja u svim političkim procesima i javnom životu

(4) **Promicanje ljudskog razvoja**

(a) povećanje napora za donošenje politika i generiranje odgovarajućih ulaganja za promicanje, zaštitu i ostvarivanje prava žena i djevojčica, mladih i djece

(b) podupiranje održive poljoprivrede, ribarstva i akvakulture za povećanje sigurnosti opskrbe hranom; stvaranje gospodarskih prilika i pristojnih radnih mjesta

(c) podupiranje univerzalnog pristupa dovoljnoj količini zdravstveno ispravne vode za piće, sanitarnim objektima i higijeni te održivog i integriranog gospodarenja vodom

(d) podupiranje jačanja zdravstvenih sustava, većeg pristupa zdravstvenim uslugama te njihove bolje kvalitete i otpornosti

(5) **Jačanje partnerstava**

(a) jačanje političkog, gospodarskog, socijalnog i kulturnog dijaloga podupiranje izvršenja bilateralnih i međunarodnih obveza; podupiranje šire suradnje na Pacifiku

(b) suradnja s dionicima u industrijaliziranim i naprednijim zemljama u razvoju te putem javne diplomacije.

XI. SJEVERNA I JUŽNA AMERIKA

(1) **Zaštita okoliša i bioraznolikosti te borba protiv klimatskih promjena**

(a) podupiranje napora partnera za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje te smanjenje rizika od katastrofa

(b) promicanje očuvanja, održivog upravljanja i obnove ekosustava i bioraznolikosti; zaštita divlje flore i faune te sprečavanje gubitka bioraznolikosti

(c) promicanje održivog upravljanja zemljištem, prenamjenom zemljišta i šumama; borba protiv degradacije šuma te promicanje provedbe zakonodavstva, upravljanja i trgovine u području šuma, kao i jačanje upravljanja oceanima

(d) promicanje učinkovitosti resursa te održive potrošnje i proizvodnje u prelasku na kružno gospodarstvo, nultu razinu onečišćenja i zelenu energiju s naglaskom na energetsku učinkovitost; podupiranje modernizacije sustava opskrbe vodom i sanitarnih usluga

(2) **Digitalna transformacija i inovacije**

(a) podupiranje normizacije i političke suradnje u području kibersigurnosti, zaštite podataka, umjetne inteligencije i drugih regulatornih pitanja povezanih s digitalnom transformacijom; promicanje uključivog digitalnog obrazovanja, pismenosti i vještina; jačanje digitalnih prava

(b) razvoj i promicanje dostupne, cjenovno pristupačne, uključive i sigurne digitalne povezivosti; povećanje razmjene znanja i podataka; jačanje biregionalne znanstvene suradnje

(c) poticanje digitalnog gospodarstva, među ostalim digitalnog poduzetništva; promicanje suradnje u područjima znanosti, prijenosa tehnologije i tehnoloških istraživanja, digitalizacije te inovacije; podupiranje razvoja i široke primjene digitalnih proizvoda, digitalne uprave i e-usluga

(d) podupiranje platformi za suradnju kako bi se poduprla digitalna ulaganja i razmjene EU-a

(3) **Podupiranje održivog i uključivog gospodarskog oporavka**

(a) jačanje održivih i uključivih lanaca vrijednosti, promicanje sigurnosti opskrbe hranom i gospodarske diversifikacije te pametne specijalizacije, stvaranja dodane vrijednosti, regionalne integracije i povezivosti, konkurentnosti te pravedne i ravnopravne trgovine i inovacija

(b) podupiranje programa regionalne integracije te trgovinskih politika za održivi razvoj i provedbu trgovinskih sporazuma; promicanje i jačanje multilateralizma i usklađenosti s međunarodnim pravilima i normama

(c) poboljšanje poslovnog i investicijskog okružja uz poticajno regulatorno okružje za gospodarski razvoj

(d) jačanje socijalne i okolišne održivosti, gospodarskog osnaživanja žena, mladih i ranjivih skupina, društveno odgovornog poslovanja i odgovornog poslovnog ponašanja; poštovanje i promicanje standarda i načela ljudskih prava u cijelom lancu vrijednosti; podupiranje zajedničke dodane vrijednosti i poštenih trgovinskih uvjeta

(4) **Podupiranje dobrog upravljanja, mira i sigurnosti te rješavanje pitanja nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja**

(a) jačanje i promicanje mira, sprečavanja sukoba, demokracije, vladavine prava, neovisnog sudstva, borbe protiv korupcije, upravljanja i nadzora, među ostalim transparentnih, odgovornih, djelotvornih i uključivih institucija na svim razinama

(b) rješavanje pitanja nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja; smanjenje ranjivosti u kontekstu migracija, uključujući mjere za zaštitu žrtava iskorištavanja i zlostavljanja; poboljšanje suradnje u području integriranog upravljanja granicama

(c) podupiranje rješenja usmjerenih na razvoj za prisilno raseljene osobe, interno raseljene osobe i njihove zajednice domaćine

(d) borba protiv svih oblika nasilja, organiziranog kriminala, trgovine ljudima, trgovine drogom, krijumčarenja i pranja novca

(5) **Promicanje socijalne kohezije, borba protiv nejednakosti i promicanje ljudskog razvoja**

(a) podupiranje donošenja i djelotvorne provedbe javnih politika za smanjenje nejednakosti te integriranog pristupa upravljanju i socijalnim politikama

(b) poboljšanje pristupa svim osnovnim potrebama i uslugama; podupiranje jačanja obrazovnih sustava

(c) promicanje, zaštita i ostvarivanje prava ranjivih skupina te promicanje rodne ravnopravnosti; povećanje kapaciteta za donošenje rodno osjetljivih politika

(d) jačanje dijaloga s partnerskim zemljama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, privatnim sektorom i organizacijama civilnog društva u području socijalne kohezije i borbe protiv nejednakosti

(e) podupiranje jačanja zdravstvenih sustava, većeg pristupa zdravstvenim uslugama te njihove bolje kvalitete i otpornosti

(6) **Jačanje partnerstava**

(a) suradnja s dionicima u industrijaliziranim i naprednijim zemljama u razvoju te putem javne diplomacije

(b) poboljšanje regionalne, podregionalne i međuregionalne suradnje.

XII. KARIBI

(1) **Jačanje otpornosti na klimatske promjene i katastrofe, uključujući zelenu tranziciju**

(a) podupiranje prilagodbe klimatskim promjenama i njihova ublažavanja, pripravnosti na katastrofe te smanjenja rizika od katastrofa

(b) promicanje zaštite okoliša i upravljanja okolišem, kao i promicanje ekosustava kojima se upravlja na održiv i multifunkcionalan način u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih

(c) jačanje održivih sustava opskrbe hranom

(d) podupiranje prelaska na zelenu energiju, kružnog gospodarstva, borbe protiv onečišćenja i povećanja otpornosti

(2) **Promicanje održivog rasta i zapošljavanja**

(a) podupiranje gospodarske diversifikacije i pametne specijalizacije; podupiranje digitalnog gospodarstva i digitalne povezivosti

(b) usmjeravanje na nove pokretače rasta, uključujući zeleno/plavo/kružno gospodarstvo, održivi turizam i digitalnu transformaciju; promicanje razvoja održive proizvodnje i održivih lanaca vrijednosti

(c) podupiranje pristupa financiranju, socijalne uključenosti, razvoja privatnog sektora, trgovine između poduzetnika, strukovnog obrazovanja i razvoja vještina

(3) **Podupiranje regionalne integracije, trgovine i transnacionalne suradnje**

(a) podupiranje gospodarske integracije i provedbe sporazuma o gospodarskom partnerstvu

(b) podupiranje izgradnje institucija i kulturne razmjene, među ostalim sa zemljama i državnim područjima šireg Karipskog bazena

(4) **Jačanje upravljanja, mira, sigurnosti i ljudskog razvoja**

(a) jačanje upravljanja, mira, demokracije, civilnog društva, borbe protiv nejednakosti i sigurnosti građana

(b) borba protiv nezakonite trgovine, nezakonitih financija i organiziranog kriminala; jačanje upravljanja granicama, prevencije kriminala i alternativnih mjera za kaznene postupke

(c) podupiranje mjera i okvira zaštite za socijalnu koheziju, uključujući veći pristup zdravstvenim uslugama te njihovu bolju kvalitetu i otpornost

(d) promicanje međunarodnih normi u području upravljanja i javnih financija

(5) **Podupiranje ljudskih prava i rodne ravnopravnosti**

(a) promicanje i zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda

(b) promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena